

Gyertyaszentelő Boldogasszony

(február 2.)

Zsid 2,14-18

„...tud segíteni azokon, akik a kísértéssel küzdenek”

¹⁴Minthogy a gyermekeknek közös a testük és a vérük, ő is részt kapott belőle, hogy így halálával legyőzze azt, aki a halálon uralkodott, tudniillik a sátánt, ¹⁵és felszabadítsa azokat, akiket a haláltól való félelem egész életükre rabszolgává tett. ¹⁶Hiszen nem az angyalokat, hanem Ábrahám leszármazottait karolta fel. ¹⁷Ezért minden tekintetben hasonlónak kellett válnia testvéreihez, hogy irgalmas és Istenhez hűséges főpap legyen, és kiengesztelje a nép bűneit. ¹⁸Így mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik a kísértéssel küzdenek.

Mária tisztulásának napján, görögül hüpapanté: (találkozás) a mózesi törvény szerint bemutatta a templomban Jézust. Aetheria záródoknok (381-384) naplójában említi, hogy Jeruzsálemben február 14-én ünnepi körmenetet tartottak. I. Jusztinián császár egy Bizánc elleni támadás emlékére – konzultálva a pátriárkával – 542-ben imanapot rendelt el, és ezt az ünnepet is erre a napra tették. I. Geláziusz pápa idejétől Rómában február 2-án ünnepelték meg Mária tisztulását, mivel a karácsony december 25-ére került.

Rómában a VII. századtól Jézus és Simeon találkozásáról nevezték el az ünnepet. A középkorban Európában csak lassan terjed az ünnep, és a Silos-féle lektionáriumban 650-ben jelenik meg az ünnep evangéliuma. A X. században az Aethelwold winchesteri püspök lektionáriumában szerepel a gyertyák megáldása ezen az ünnepen. Shakespeare 1602-ben említi a gyertyák ünnepét. Magyar említése a Münchener kódexben 1466-ban található, valamint az Érdy-kódexben (1527), de már a szabolcsi zsinat (1092) a kötelező ünnepek közé sorolta. A gyertya római szokás miatt kapcsolódik az ünnephez, ugyanis a pogány Rómában Mars anyjának tiszteletére minden ötödik esztendőben ezen a napon égő fáklyákkal és szövétnekekkel járták a határt. Ezt a szimbolikát és népszokást kihasználva Máriát égő gyertyának, „világos”-nak, bűntől mentesnek, a méhviszt pedig gyakran Krisztus testének szimbólumának tekintették.

A szegedi hagyomány szerint ha szenteléskor nem alszik el a gyertya, akkor jól mézelenek majd a méhek. A kilencszer megszentelt gyertyának gonoszűző szerepet tulajdonítottak, és azt tartották, hogy a világ végén a háromnapos sötétség idején csak ezek a gyertyák fognak világítani.

A mai ünnep evangéliumában Jézus és Mária szembesül a Jeruzsálemi Templom jámborainak reményeivel és próféciaival, melyeket a Templomban megjelenő gyermek, Jézus vált ki. A Zsidóknak írt levél szerzője írását feltehetően a Templom pusztulása miatt depresszióba került jeruzsálemi papságnak szánta, Jézust az élet urának nevezi, aki képes legyőzni minden gonoszságot és annak fejedelmét, a sátánt is. Az első századi virágzó zsidó angyaltan hierarchikus rendjében kell elhelyezni Jézust. A zsidó szerző úgy mutatja be Jézust és művét, hogy az angyalok fölé helyezi, közelebb az Istenhez, mint bármely más teremtményt. Ugyanakkor hangsúlyozza Jézus emberségét is, hogy ezzel kiemelve, az emberekkel való szolidaritását. Nem sorolja fel összes csodáit, gyógyításait és halottfeltámasztásait, de utal minden ember legnagyobb félelmére, a halálra, amelytől feltámadásával szabadított meg bennünket. A szerző jól ismeri a szinoptikus hagyományt Jézus megkísértéséről, amely talán a levél címzettjeinek túlságosan is törékeny emberként mutatta be Jézust, így még karizmatikus prófétának sem tartották. A szerző viszont ezt az eseményt úgy mutatja be mint Jézus bűnös emberekkel való szolidaritásának alázatos gesztusát, aki ismer bennünket, mert ismeri a bűnt és a kísértést, minden tisztasága ellenére. A papi olvasók ezt a szöveget saját gyakorlatuknak megfelelően olvasták. Ők ugyanis elvégezték a tisztulási szertartást évenként, sőt bizonyos változatait még többször is. A saját gyakorlatukból tudták, hogy ezek a tisztulási rítusok mennyire nem tökéletesek. A rituális tisztulási szertartás hatékonyabbá tételére előbb saját vétkeikért mutattak be áldozatot, hogy ők tisztuljanak meg először. Jézus ennél hatékonyabban váltott meg a bűntől, tisztított meg bennünket a gyengeségtől. Ez az üzenet a Templom pusztulása és a szent hely pogányok általi beszennyezésének lesújtó élményének hatása alatt lévő papoknak elgondolkodtató újdonság volt. Az ő kapcsolódásuk a keresztyény közösséghez azt igényelte, hogy előbb saját gyengeségüket lássák be.

Aki nem fedezi fel a piszkot önmagán, az nem fog mosakodni. Aki nem ismeri fel a saját bűnének negatív hatását a lelkére, az nem fog tisztulás után vágyani. Aki csak bűnös embereket és pótcselekvésekre épülő tisztulási rituálékat ismer, az nem tud igazán megtisztulni. Aki nem ismeri Jézus megváltó szeretetét, az nem tudja, hogy a bűnös és az erényes embereket nem fal választja el egymástól, hanem az erényeseknek az a feladata, hogy a bűnösök segítségére siessenek. A civil társadalom általában a vallási értelemben vett bűnt vagy tagadja, vagy nem tulajdonít neki nagy jelentőséget. Mégis az erényesség látszatának sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonít; általában az emberek rengeteget tesznek a jó hírük megőrzése érdekében. Igyekeznek nem mutat-